

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 18/25
18.3.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ђурчин Боровој, адвокат из Панчева, ул. Николе Тесле бр. 3, против тужених ББ и ВВ, обоје из ..., ул. ..., чији је пуномоћник Саша Левнајић, адвокат из Панчева, ул. Војводе Радомира Путника бр. 15/25, ради неоснованог обogaћења, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Основног суда у Панчеву П 1383/23 од 20.9.2024. године, након одржане расправе пред другостепеним судом, закључене дана 18.3.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Основног суда у Панчеву П 1383/23 од 20.9.2024. године у ставу другом изреке тако што се **ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА** тужбени захтев тужиље АА из ..., па се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени ББ и ВВ, да на име правно неоснованог обogaћења тужиљи солидарно исплате износ од 1.969.667,08 динара са законском затезном каматом почев од 14.2.2020. године па до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења, док се преко досуђеног износа до траженог износа од 3.140.493,00 динара, за износ од 1.170.825,92 динара, са законском затезном каматом почев од дана 14.2.2020. године па до исплате, као и у делу у коме је тражено утврђење да су се тужени неосновано обогатили на штету тужиље у висини од 3.140.493,00 динара, тужбени захтев тужиље одбија, **КАО НЕОСНОВАН**.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка из става трећег изреке пресуде Основног суда у Панчеву П 1383/23 од 20.9.2024. године тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени да тужиљи солидарно накнаде трошкове целокупног поступка у износу од 1.058.092,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема одлуке, под претњом извршења.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе извршено у поднеску од 21.5.2024. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражено да се утврди да су се тужени правно неосновано

обогатили на штету тужиле у висини од 3.140.493,00 динара, те да се обавезу тужени да тужили на име правно неоснованог обогаћења солидарно исплате износ од 3.140.493,00 динара са законском затезном каматом почев од 14.2.2020. године као дана подношења тужбе па до коначне исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезна је тужила да туженима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 1.174.462,00 динара.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавила тужила побијајући је из свих законских разлога у ставу другом и трећем изреке, како то произлази из жалбених навода. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у границама законских овлашћења из члана 386 ЗПП („Сл. гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), те оценио да на основу члана 383 став 3 ЗПП да је у овом поступку нужно отворити расправу, јер је првостепена пресуда већ једанпут укинута, а ради правилног утврђења чињеничног стања и правилне примене материјалног права је било потребно да се пред другостепеним судом поново оцене изведени докази.

У поступку пред првостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 4, 5, 7 и 9 ЗПП, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, нити се жалбом указује на постојање неке друге битне повреде која је била или могла бити од утицаја на доношење законите и правилне одлуке.

Супротно жалбеним наводима, у побијаној пресуди није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, јер изрека пресуде није неразумљива и не противречи датим разлозима пресуде, а разлози пресуде су јасни и непротивречни онеме што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа и исказа датих у поступку и самих тих исправа и изведеним доказима, те се пресуда може испитати и могу се утврдити разлози пресуде.

У фази отворене главне расправе у доказном поступку, Апелациони суд је поново извео све доказе који су изведени пред првостепеним судом, те је поновном оценом свих изведених доказа, у складу са чланом 8 ЗПП, оценио да је првостепени суд на основу правилно утврђеног чињеничног стања извео погрешан закључак услед чега је дошло и до неправилне примене материјалног права, због чега је побијана пресуда у ставу другом изреке морала бити преиначена.

Из изведених доказа утврђено је да су тужила и тужени били дугогодишњи пријатељи, те су дана 16.3.2010. године пред Основним судом у Панчеву закључили Уговор о доживотном издржавању РЗ 125/10, који уговор је споразумно раскинут пред истим судом у предмету РЗ 96/2012, те констатовано да уговорне стране немају никаквих међусобних потраживања. Током 2017. године тужила, рођена 1935. године, је поново изразила жељу да са туженима закључи уговор о доживотном издржавању, те се дана 10.12.2017. године изјавом коју је сачинио ББ, а тужила потписала, обавезала да ће туженима ставити на располагање новчани износ од 10.000 евра у динарској противвредности са свог рачуна као сигурност и накнаду за претходно дато издржавање по Уговору о доживотном издржавању који је раскинут. Дана 3.1.2018.

године пред Јавним бележником ОПУ: 4-2018 парничне странке су закључиле Уговор о доживотном издржавању, и то тужила као прималац а тужени као даваоци издржавања, којим уговором су се тужени обавезали да ће издржавати тужилу до њене смрти, те су се у том циљу обавезали да ће јој обезбедити свакодневно уобичајену храну, одржавати хигијену у просторијама у којима живи и исте по потреби загревати, одржавати личну хигијену тужиле, неговати је у случају болести, обезбедити негу и лечење, редовно је посећивати, водити је код лекара, заказивати прегледе, бринути о свим њеним потребама и након смрти је сахранити по месним обичајима на Томашевачком гробљу у Зрењанину, на гробном месту број ... на парцели ... Као накнаду за наведено издржавање уговорено је да ће, након смрти тужиле, туженима припасти право својине на једнособном стану површине 32м² у ..., у улици ... на четвртом спрату стамбене зграде, те новчана средства на рачуну број ... код Банке поштанска штедионица АД Београд, као и новчана средства на рачуну број ... код Банке поштанска штедионица АД Београд, те новчана средства код Банке поштанска штедионица на девизној штедној књижици број ... односно на штедној књижици на којој ова средства након орочења буду пребачена јер су средства на наведеној штедној књижици у моменту закључења уговора била орочена, новчана средства на девизној штедној књижици код Банке Поштанска штедионица АД Београд број ..., као и аутомобил марке Renault модел Clio Storia expression 1.2 регистарске ознаке ..., с тим што тужила, као прималац издржавања задржава право да наведена средства користи, док је жива, а тужени ће постати власници онога што преостане након смрти тужиле. Дана 3.1.2018. године тужила је дала овлашћење туженом ББ да може, у њено име и за њен рачун, да располаже новцем са њеног рачуна који се води код Банке Поштанска штедионица број ... и са девизне књижице број ... код исте банке, као и са девизне штедне књижице број ... Банке Поштанска штедионица. Ова изјава оверена је од стране Јавног бележника под бојем УОП – Т 1-2018. Овлашћење исте садржине тужила је дала потом у банци и туженој ВВ. Дана 8.1.2018. године тужила је овластила туженог ББ, да може управљати у земљи и иностранству њеним путеничким возилом марке Renault модел Clio Storia expression 1.2 регистарске ознаке ..., те да може предузимати све правне радње везано за исто. Тужила је, такође, туженима дала сагласност да могу своје унуке возити у школу њеним возилом, које је током хладнијег периода стајало и паркирано код тужених. Тужени су извршавали своје обавезе из Уговора о доживотном издржавању на начин да је тужени ББ свакодневно обилазио тужилу, некад и по више пута када га тужила позове, док је тужена ВВ то чинила ретко, када треба да се очисти стан, али је кувала ручак за тужилу свакодневно који је тужени ББ односио тужили, доносио јој је намирнице које је тужила користила за доручак и вечеру, а које је куповао у прехрамбеним продавницама плаћајући картицом тужиле. Тужила је говорила туженом ББ шта јој је потребно да се купи, давала му списак и он би јој то доносио. Тужени су тужилу редовно водили код лекара, када је то било потребно, на терапије и по потреби са њом боравили у бањама. За време важења уговора о доживотном издржавању тужила је боравила у Рибарској бањи, бањи Кањижа, Луковској бањи, Селтерс бањи и бањи Меленци, а док је боравила у Рибарској бањи са њом је двадесет дана био тужени ББ, на захтев тужиле како би јој помагао, при чему је тужила платила како свој, тако и његов боравак у бањи. Дешавало се да и тужена ВВ буде са њима у бањи, и тужила је сносила трошкове боравка свих њих у бањама. Приликом боравка у Луковској бањи, током лета 2019. године, тужила је отишла на шалтер Поште где је сазнала да на рачуну има мањи износ него што је очекивала, а сматрала је да треба да има 4.000.000,00 динара, због чега је по повратку кући отишла код тужених у стан и

тражила да јој предају картице овлашћења за њен рачун, које су јој тужени предали, након чега је отишла у банку и поништила овлашћења за располагање новцем са њеног рачуна од стране тужених. Након тога, дана 5.7.2019. године тужила и тужени су пред Јавним бележником ОПУ: 812-2019 закључили Споразум о раскиду уговора о доживотном издржавању од 3.1.2018. године.

Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Новака Савановића од 30.11.2021. године и допуне налаза и мишљења од 14.1.2022, 31.3.2022, 21.10.2022. и 19.4.2024. године утврђено је да укупан износ свих плаћања која су извршена током трајања Уговора о доживотном издржавању по корисницима картица и основама коришћења следећи: у 2018. години тужила је укупно потрошила износ од 1.467.479,31 динара (износ од 527.909,52 динара на име подизања готовине, износ до 884.569,79 динара на име плаћања роба и услуга и износ од 55.000,00 динара на име чекова), тужени ББ је потрошио укупно 2.458.091,18 динара (износ од 1.788.935,00 динара на име подизања готовине и износ до 669.156,18 динара на име плаћања роба и услуга), а у 2019. години тужила је укупно потрошила износ од 589.951,59 динара (износ од 247.383,37 динара на име подизања готовине и износ до 342.568,22 динара на име плаћања роба и услуга), тужени ББ је потрошио укупно 1.093.286,68 динара (износ од 741.833,50 динара на име подизања готовине, износ до 331.453,18 динара на име плаћања роба и услуга и износ од 20.000,00 динара на име чекова), а тужена ВВ износ од 10.715,22 динара на име плаћања роба и услуга. Стварна потрошња тужиле на месечном нивоу ради задовољења сопствених потреба износи 24.800,00 динара. Динарска противвредност износа од 10.000,00 евра на дан 10.12.20217. године (када је дата изјава тужиле у којој је наведено да тужила даје сагласност да након закључења уговора о доживотном издржавању тужени могу да са њеног девизног или динарског рачуна подићи износ од 10.000,00 евра и да тај износ могу користити за своје будуће потребе) обрачуната по средњем курсу НБС (1 евро=119,6426 рсд) износи 1.196.426,00 динара (10.000,00x119,6426). Није могуће утврдити који износ готовине односно подигнутог новца са рачуна тужиле је коришћен за плаћање рачуна тужиле а који за плаћање рачуна тужених.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, Апелациони суд је оценио да првостепени суд није правилно ценио чињеницу да су се тужени са тужиљом договорили да могу користити новац са динарског рачуна на коме им је тужила дала овлашћење за подизање новца, налазећи да је новац био предвиђен како за задовољење потреба тужиле, тако и за задовољење потреба тужених, јер овлашћење дато туженима је чин тужилине слободне воље, коју је могла у сваком тренутку опозвати, односно да су тужени са тужиљом закључили посебан правни посао у погледу тих располагања тако да се тужила сагласила са сваким њиховим располагањем, те како је тај правни посао свршен саглашавањем тужиле са радњама тужених, то нема основа да се тужени обавезу да јој потраживани износ врате.

Одредбом члана 210 Закона о облигационим односима прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи (став 1). Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром

на основ који се није остварио или који је касније отпао (став 2).

У поновљеном поступку на рочишту дана 13.11.2023. године тужила је изјавила да је стриктно туженима рекла да они смеју средства да користе искључиво и само за њу (за храну јер су јој лекове и рачуне плаћале комошије) и да им није дала сагласност да они могу за себе да користе новац, те да им никада ни не би дала сагласност да подижу новац за трошкове играоница, ламината, кречења, генерално за све трошкове који нису били њени јер је очекивала да они њу издржавају а не она њих, те је током суочења са туженима тужила поновила да је сагласност дала само за куповину хране за њу, што је животно логично, те у складу са правном природом уговора о доживотном издржавању ради којег је овлашћење дато.

Уговор о доживотном издржавању је двострано теретни, алеаторни и формални уговор са трајним престацијама даваоца издржавања. Обавеза примаоца издржавања завршава се једним актом, који настаје после његове смрти, а обавеза даваоца издржавања је двострука: обавеза у виду материјалних чинидби са циљем снабдевања примаоца стварима потребним за живот и обавеза (морална) која подразумева старање и бригу о примаочевој личности и низ личних услуга које су условљене социјалним и културним потребама и начином живота примаоца издржавања. Дакле основна сврха уговора о доживотном издржавању је да даваоци издржавања издржавају примаоца издржавања, а не обрнуто, како се то основано жалбеним наводима и указује.

Ако је као у конкретном случају отпала обавеза тужених као давалаца издржавања у виду материјалних издатака за задовољење потреба тужиле јер је имала довољно средстава за живот, самом куповином (њеним новцем), припремањем и снабдевањем тужиле храном и испуњавањем осталих (моралних) обавеза у виду вожње и прављења друштва приликом путовања и сл. коришћењем средстава тужиле за потребе тужених у већем износу на страни тужених стекла би се несразмерна корист без еквиваленције. Такође, тужени као лица која су била овлашћена да подижу новац са рачуна тужене морали су бити свесни да би таквим трошењем у већим износима тужила могла остати и без новца, због чега је тужила на крају и захтевала раскид уговора о доживотном издржавању када је схватила колико јој је новца на рачуну остало.

Не може се прихватити ни став првостепеног суда да је тужила на недељном нивоу пратила токове новца и стање на свом динарском рачуну јер су подизани износи на недељном нивоу били велики што указује да је извесно да се само на храну не могу потрошити, из чега произлази да је тужила дала овлашћење да новац тужени троше за свакодневне редовне и ванредне потребе, како тужиле, тако и самих тужених. Тужила је наиме навела да је за стање на рачуну сазнала тек када је била у бањи, на крају уговора, када се шокирала колико јој је мало средстава на рачуну, те је тек тада тражила извод да види шта је трошено и тада је туженима тражила да јој врате картице.

Наиме, тужила је веровала туженима јер је из тог разлога са њима и закључила уговор о доживотном издржавању и није имала потребу да редовно проверава стање на рачуну и трошење новца од стране тужених, а понашање тужених указује да су искористили то њено стање поверења у сврху постизања имовинске користи. Ово посебно имајући у виду године живота тужиле, те чињеницу да новчане манипулације

или искоришћавање старијих особа, укључујући и преваре које се односе на коришћење новца или власништва старије особе на непоштен начин у циљу остваривања сопствене добити, могу чак попримити и елементе економског насиља међу члановима породице, којима је очигледно тужила сматрала тужене.

Стога, имајући у виду да је основ за подизање и трошење новца тужиле од стране тужених делимично отпао односно никада није ни постојао у делу који се односи на подмиривање њихових потреба јер је овлашћење за подизање новца дато искључиво ради извршења Уговора о доживотном издржавању како би се омогућило да тужени испуне своју уговорну обавезу снабдевања тужене храном, на основу члана 210 ЗОО, дошло је до стицања без основа на страни тужених, те су тужени дужни да туженој врате део њене имовине који је на њих прешао без правног основа, због чега је тужбени захтев делимично основан, те је првостепену одлуку у том делу ваљало преиначити.

Овај суд као другостепени прихвата чињенични закључак првостепеног суда да је дана 10.12.2017. године тужила потписала изјаву да тужени као њени будући даваоци издржавања, а након сачињавања уговор о доживотном издржавању, могу са њене девизне штедне књижице подићи 10.000,00 евра или са динарског рачуна код исте банке исти тај износ у динарској противвредности, те тај новац користити за своје будуће потребе, што све чини ради сигурности за даваоце издржавања, будући да је раније закључени уговор о доживотном издржавању неоправдано и непромишљено раскинула, имајући у виду да је потврдила да је на исправи њен потпис, због чега је и повукла доказни предлог за графолошким вештачењем на околност веродостојности потписа на истој, док је тврдња тужиле да је пописала бланко папир, а да је садржина изјаве накнадно унета исправно оцењена као неистинита, јер је супротно тврдњама тужених, а тужила на околност доказивања ових тврдњи у смилу одредбе члана 231 ЗПП није доставила ни предложила ниједан доказ.

Висину износа који су тужени дужни вратити тужили Апелациони суд је утврдио имајући у виду налаз и мишљење судског вештака економско-финансијске струке, те имајући у виду да поседује знање за просте математичке операције сабирања и одузимања. Из налаза вештака произлази да је укупан износ свих плаћања која су извршена током трајања Уговора о доживотном издржавању по корисницима картица и основама коришћења 5.619.523,98 динара и то: потрошња тужиле износи укупно 2.057.430,9 динара (у 2018. години тужила је укупно потрошила износ од 1.467.479,31 динара, а у 2019. години износ од 589.951,59 динара), потрошња туженог ББ износи укупно 3.551.377,86 динара (у 2018. години тужени је потрошко укупно 2.458.091,18 динара, а у 2019. години укупно 1.093.286,68 динара) и потрошња тужене ВВ износ од 10.715,22 динара (2019. године). Када се од укупно потрошеног износа од 5.619.523,98 динара одбије износ који је потрошила сама тужила од 2.057.430,9 динара, износ стварне потрошње тужиле који на месечном нивоу ради задовољења сопствених потреба износи 24.800,00 динара односно за 16 месеци колико је трајао Уговор о доживотном издржавању износ од 396.800,00 динара и износ динарске противвредности износа од 10.000,00 евра који је вештак утврдио на дан 10.12.2017. године у износу од 1.196.426,00 остаје износ од 1.969.667,08 динара, који јој је и досуђен. Тужили припада право на законску затезну камату на досуђен износ на основу члана 214 и 277 ЗОО јер у случају када се враћа оно што је стечено без основа

морају се вратити и плодови и платити затезна камата, и то у складу са одређеним тужбеним захтевом почев од дана 14.2.2020. године, као дана подношења тужбе, па до коначне исплате.

Преко досуђеног износа, а до траженог износа, са траженом законском затезном каматом од дана подношења тужбе па до исплате, као и у утврђујућем делу, имајући у виду да је доспео захтев за чинидбу, сагласно члану 194 став 2 ЗПП-а, а имајући у виду фазу поступка, Апелациони суд је одбио тужбени захтев тужиље као неоснован.

Како је преиначена одлука о главној ствари, то је преиначена и одлука о трошковима првостепеног поступка, применом члана 153 у вези члана 165 ЗПП-а. Наиме, сразмерно успеху тужиље у целокупном поступку, тужени су обавезани да јој солидарно накнаде трошкове целог поступка применом члана 153, 154 и 163 у вези члана 165 ЗПП-а у укупном износу од 1.058.092,00 динара, а који трошкови чине трошкови заступања од стране адвоката у првостепеном и другостепеном поступку и то за састав тужбе у износу од 24.750,00 динара, две жалбе у износу од по 49.500,00 динара, шест поднесака у износу од 24.750,00 динара, за заступања пуномоћника из реда адвоката са приступом и паушалом на 14 рочишта пред првостепеним судом у износу од по 29.250,00 динара, за заступање на рочишту пред другостепеним судом износ од 29.250,00 динара, за приступ на четири неодржана рочишта у износу од по 16.875,00 динара, на име трошкова вештачења износ од 45.000,00 динара, као и на име таксе на тужбу, жалбу, првостепену и другостепену пресуду у износу од по 58.649,00 динара, одмерено на основу Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рада адвоката важеће у време пресуђења, а према успеху тужиље у спору и Таксене тарифе важеће у време настанка таксене обавезе. Тужили на досуђене трошкове поступка припада и законска затезна камата за новчане обавезе према чл. 277. став 1. ЗОО, у погледу које тужени као дужници долазе у доцњу од извршности пресуде па до исплате према чл.47а ЗИО.

Са свега изложеног одлучено је као у ставу првом изреке, применом члана 387 став 1 тачка 5 ЗПП-а, а у ставу другом изреке применом члана 153 и 154 у вези члана 165 став 2 ЗПП-а. Како тужени нису успели у другостепеном поступку, одбијен је захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, те одлучено као у ставу трећем изреке, сагласно члану 165 став 1 у вези члана 153 и 154 ЗПП-а.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић